

Jak se na zákaz vyučování pro židy mohl dívat jeden malý hoch

Vzdělání podle časové osy

„Sedím-li ve škole, mnohdy se nudím. Vyučování je nezáživné, nezajímavé a nepodstatné... Proč vůbec musí škola být?“ Takové myšlenky napadají většinu dnešních žáků a studentů. Je až hrozivé, kolik dětí dnes není ve škole spokojených, a kolik jich naopak po vzdělání touží jako po nedosažitelném snu. Rozdíl v jejich přístupu ke studiu je patrný, ale nepochopitelný. Z čeho vychází? Vzdělání je přece podle všech zásad a názorů tím nejdůležitějším, nejpromyšlenějším a pro všechny nejdostupnějším krokem do života, protože je na světě svoboda a potřeba jakéhosi společenského přehledu a základu. Veřejné mínění navíc tuto iluzi uzavírá tím, že není možné, aby se někdo nemohl, nebo nechtěl vzdělávat.

V historii se úroveň vzdělávání měnila často, někdy k horšímu, jindy k lepšímu - vzdělání vzkvétalo a vyvíjelo se, nebo bylo ničeno či dokonce zakázáno. Jeho zákaz je nejvíce spojován se všemi uplynulými ideologiemi hlásajícími „lepší“ budoucnost, na kterou lidé „slyšeli“. Jaké ale byly pohledy tehdejších dětí na to, že není možné se vzdělávat? Lišil se nějak názor těch, kterých se zákaz dotýkal, nebo nedotýkal? To můžeme nyní těžko říct, když neznáme jejich mínění. Nezbyvá nám nic jiného, než vytvářet pouhé dohady. Dohady, které nám však mohou přiblížit určitou konkrétní dobu, např. dobu druhé světové války. Dohady, které ovlivní dnešní situaci (např. v rozdělení dětí na ty, kteří po vzdělání touží, nebo na ty, kteří jím jsou znechuceni) nebo dohady, z kterých se třeba jednou poučíme...

Zápis z deníku sedmiletého Frantíka

6. 6. 1940 Kuba je můj nejlepší kamarát protože se mnou chodí ven. Umí dobře dělat indyána i vlka kterýho máme oba rádi. Budu sem psát o nás. Těším se aš si spolu o prázdninách budem moct hrát pořát. Teť nemůžem protože je ještě škola a tam musíme poslouchat a učit se. Mamka se ale zlobý. Nemá stejně jako vjetšina spolužáků Kubu ráda. Je žid. Paní učitelka říkala že máme psát d ne t jak nás jednou nováková z lavice před náma poučovala. Jenže my s Kubou kamarádíme už dlouho! A mě to neva že je žid i když ostatním jo.

20. 9. 1940 Prázdniny utekli hrozně rychle ale byli dobří! Jenže už musíme zasej chodit do školi. Achjo! Ale horší je to že Kuba ne. Má to od začátku září zakázaný. Já chcu taky. Paní učitelka říkala že prej jsou židi nejhorší. Nic nesmí a všecko se pro ně mnění. Nechápu to. Už si ani nesmím u Kubu hrát a to mě teda štvě! Ale tajně se v pátek scházíme v naší skříši. Dneska mi Kuba říkal že by hnet šel do školi i když ho před tím moc nebavila. Mě teť škola teda taky nebaví když tam Kuba není.

18. 11. 1940 Asi začnu školu mít ráť. Chudák Kuba. Neumý ani čísla přes dvacítku jako já teť když jsme počítali kolik máme kuliček. Ale prej se bude učit doma ještě se sestrou. Bude je mít nějaká paní učitelka která už není ve škole. Hodně jich totiš taky odešlo. Někteří

židi asi jsou blbý ale Kuba ne. Slišel jsem tatku jak mamce říkal že musí bejt dál od nás slušnejch a že je chcou prej odříznout ze společnosti. Ale co to jako znamená to nevím.

1. 5. 1941 Teď jsem dlouho nepsal. Už je konečně jaro a my můžem ven. Tatka mi virobil koloběšku která je fakt dobrá. Prvněl jsem ju ukázal Kubovy ten má koloběšky rád a byl nadšenej. Mám ještě dalšího kámoše Jirku a tomu se taky líbila moc.

5. 11. 1941 Už chodím konečně do třetí. Umím líp psát a počítat ale podle mě je teď škola už moc těžká. Nejlepší je když jedem potom ze školy a máme s klukama závody. Všichni ještě berou kola a koloběšky jenže já už nemůžu. Včera mi totiž mou kolobrнду Jirka rozbil. Nemoh za to ale stejně mě to naštvalo protože ju tatkoví ukázat nemůžu. Kuba by ju spravil ale už moc do skříše nechodí. Říkal že rodiče mají velkej strach a moc nemůže sám vycházet. Naposled jsem ho ještě doučoval matyku protože doma už ho někdo jinej učít nesmí a on chce bejt dobrej. Je docela chytrej tak si myslím že to může daleko dotáhnout jak se říká.

11. 2. 1942 Dneska jsem šel za Kubou domů protože už dlouho nemoh do skříše. Jenže mi jeho paní sousedka řekla že už tam celá jeho rodina není. Prej jsou už napořád pryč asi někde v Terezíně. Když jsem se doma zeptal co to je, tatka řekl že geto (jako tábor) pro židy. Hrozně mě to mrzí že už tu Kuba není. Byl to dobrej kámoš. Jestli je na táboře tak se snad aspoň bude mít fajn a něco se tam naučí. Mám tě rád Kubo! Bude to dobrý...